

ואולם יש מקום לומר שבעצם יש לילך אחר הרוב, ורוב מלאכות בסקילה, אלא שלענין סקילה בפועל אי אפשר להרוג מספק הגם שיש רוב, כי אין הולכים בפקוח נפש אחר הרוב, (וגם לענין דין מיתה — ע' תוס' סנהדרין פ' זבחים עא), ואולם כשדנים על חומרת האיסור, יש לדון אחר רוב המלאכות שהן בסקילה. [אך יש מי שכתב שאין הולכים כאן אחר הרוב, משום 'קבוע'. ויש לעיין בדבר]. (עפ"י שו"ת דובב מישרים ח"ג פב.

א. יש להעיר, גם אם ננקוט כאן דין 'רוב', הלא מכל מקום אין ודאות גמורה לפי האמת, (ובפרט לדעת הסוברים שכל 'רוב' גדרו כספק), ואם כן לכאורה עדיף ליתן לחולה דבר שאיסורו מבוסס על דין 'רוב' מאשר איסור ודאי בהחלט. (זכר לדבר, מדאמרינן 'אין ספק מוציא מידי ודאי' במקומות מסוימים שיש רוב, דמכל מקום אינו מוציא מידי ודאי — ע' פסחים ט. וברש"י). וצריך בירור.

ב. מדברי הרמב"ם (שבת ז, א) דייקו האחרונים שפסק דלא כאיסי. (ע' שו"ת ערוגת הבושם או"ח עט; פתיחת הפמ"ג להל' שבת; מנחת חינוך לב, א; שבט הלוי ח"א טז). וכבר התוס' הראו מקור לדעה החולקת.

ג. ע' במאירי כאן, שאיסי בן יהודה מרמוז על מלאכת הבערה, שללאו יצתה (כדעת רבי יצחק) ואין בה מיתה. ובשבט הלוי (שם ונכפל בח"ו צ) תמה כיצד מתישבים דבריו עם האמור בגמרא ששאר המלאכות בספק סקילה.

ד. נפקותא נוספות בנידון זה — ע' בפרי מגדים בפתיחה להל' שבת, כ. ובמה שתמה עליו בשבט הלוי ח"א טז).

*

'... וראיה לזה, כי נתנו חכמים טרטיא ופלטאי שיש לו דין רשות הרבים — שהם רחבים ט"ז אמות, שתראה כי אין שטח גמור רק על ידי רוחב ט"ז. ודבר זה ענין עמוק ומופלג, ארמוז לך דבר מה להודיע לך כי כל דברי חכמים בחכמה עמוקה מאוד מאוד. וזה כי המקום שהוא מקום פרטי של אדם הוא ד' על ד', כמו שאמרנו בכ"מ דבר זה, וד' אמות על ד' אמות מקיפין אותו ט"ז אמות. ודבר זה ראוי אל מקום רבים שהרבים עוברים בו, דהיינו שמתפשט זה המקום שהוא מקום היחיד שהוא מספר ארבע בלבד, להיות מקום הרבים דהיינו שמתפשט בכל ארבע צדדין...' (מתוך 'נצח ישראל' למהר"ל מפרג, יז).

דף ז

זהכרמלית. אטו כולו נמי לאו כרמלית נינהו? כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: לא נצרכה אלא לקרן זווית הסמוכה לרשות הרבים... — כלומר, זו היא עיקר גזרת כרמלית שגזרו חכמים, משום אותם מקומות הסמוכים לרשות הרבים הנראות כרה"ר. וכל שאר המנויים בברייתא, כגון ים ובקעה, משום לתא דקרן זווית נאסרו, שהיא עיקר 'כרמלית' (בעל המאור).

ומה שאמרו על קרן זווית 'כי כרמלית דמי' — והלא היא היא מקור דין כרמלית — הכוונה ככרמלית במשמעותו המקורית, דהיינו מקום כמים וגנים, כמו 'אל ארץ הכרמל' 'ערו וכרמלו'. כלומר, קרן זווית הואיל ואין תשמישה נוחה לרבים, הרי היא דומה לכרמל שאין הרבים מצויים להלוך שם.

רש"י ור"ן כתבו 'לא נצרכה — להוסיף כרמלית אחרת'. נראה לדקדק קצת שאין קרן זווית עיקר גזרת כרמלית כדברי בעה"מ.

‘דאע’ג דוימנין דדחקי ביה רבים ועיילי לגוה, כיון דלא ניחא תשמישתיה כי כרמלית דמי’ — פירוש ‘לא ניחא תשמישתיה’ היינו תשמיש ההילוך, שאין נוה לילך שם, לפי שבקרן זוית אנשים פורקים משאם ומניחים אותם ועומדים ל’פוש, מה שאינם רשאים לעשות כן ברשות הרבים (עפ”י תוס’ הרי”ד).

‘אמר ר’ זירא אמר רב יהודה: איצטבא שלפני העמודים נידון ככרמלית’ — יש לבאר מה בא רב יהודה להוסיף על האמור בבבלייתא ‘והאיסטוונית’ (‘איצטבא’ ‘איסטוונית’ ‘סטיו’ — היינו הך. וע’ ברכות לג: ובשור”ת אגרות משה אר”ח ח”א קלז)?
אולי בא לחדש, אפילו אצטבא שאינה גבוהה שלשה, אינה בטלה לרשות הרבים מפני שהיא נמצאת לפני העמודים ואינה נוחה לידרס (עפ”י רשב”א).
ויש מתרצים בכיוון הפוך: אף על פי שהאיצבאות הללו עומדות בין העמודים, שכל העולם דורסים עליהם, אינן בטלות לגבי רשות הרבים (תוס’ רי”ד).

(ע”ב) ‘ואקילו בה רבנן מקולי רשות היחיד ומקולי רשות הרבים, מקולי רשות היחיד דאי איכא מקום ארבעה הוא דהויא כרמלית ואי לא מקום פטור בעלמא הוא’ — היה יכול לומר רק ‘מקולי רשות הרבים’, שהרי אין רשות הרבים פחותה מארבעה. אלא אם היה לומד הכל מרשות הרבים, היה ניתן להקשות מדוע לא למדו מרשות היחיד, לכן למד משניהם. (עפ”י ‘חדושי הרי”ף’).

אולי יש לומר שזה שאין רשות הרבים פחות מארבעה אין זה משום חסרון ב’רשות’ וחשיבות המקום, אלא משום ששטח כזה אינו משמש לרבים, אבל לו יצויר שהרבים היו משתמשים בפחות מזה, היה לו דין רשות הרבים, (ואעפ”י שאין ‘רשות’ פחותה מארבעה, אפשר שהגדרת רה”ר מעצם מהותה הוא מקום שאינו מוגדר כ’רשות’ היחיד, ובלבד שישתמשו שם רבים, ואין צורך בשם ‘רשות’ באופן חיובי), ואם כן, כרמלית שמעצם הגדרתה אינה עשויה לרבים, היה מקום לומר שהיא קיימת גם בפחות מארבעה, לולא שנתנו לה דיני רשות היחיד.

דוגמא לדבר, משיטת כמה ראשונים שדבר המוגבה בתוך כרמלית שאינו רחב ד’, דינו ככרמלית ולא ‘מקום פטור’ (ע’ אר”ח שמה, יט. דלא כדעת רש”י בד”ה דעד), הגם שברשות הרבים כי האי גוונא הוא מקום פטור, ומדוע לא נתנו בו קולת רה”ר — אלא רק לענין רשות הרבים מקום שאין הרבים משתמשים בו מוגדר כמקום אחר, אבל בכרמלית אין שימוש הרבים מעלה ומוריד).

‘אמר אביי: ואם חקק בו ד’ על ד’ והשלימו לי’ — מותר לטלטל בכולו... — כתבו הראשונים: גם אם החקק מופלג מן המחיצות, מועילות המחיצות לעשותו רשות היחיד. והקשו, מאי שנא מסוכה שאינה כשרה אלא אם החקק בתוך שלשה טפחים לדפנות (כנסוכה ד.). כמה תירוצים נאמרו בדבר:

בסוכה יש דין נוסף, שהמחיצות יהיו מגיעות לסכך, וכשהחקק מרוחק אין הדפנות מגיעות לסכך שכנגד החקק, [שרק שם יש חלל עשרה טפחים] (עפ”י תוס’); —
כאן הרי מדובר שיש מחיצות עשרה בבית מבחוץ, בצירוף עובי התקרה, הרי שהחקק אינו נצרך להחל שם ‘מחיצה’, לכך אינו צריך שיהא סמוך אליה, אבל שם שאין מחיצה עשרה אלא בצירוף החקק, אם הוא מרוחק אינו מועיל לעשות ‘מחיצה’ (עפ”י תוס’ ישנים; רא”ש ועוד. וע”ע באריכות בחזו”א סה ס”ק סא ואילך); —

בסוכה יש הלכה של 'דפנות' ואילו ברשויות שבת אין דין במחיצה כשלעצמה אלא המקום הוא שצריך להיות גדור מסביבו, הלכך מצטרף החקק עם המחיצה החיצונית, כי סוף סוף מקום החקק גדור בעשרה. (כן מובא בשם הגר"ח מבריסק ועוד — ע' רשימות משיעורי הגר"ד סולוביצקי ריש סוכה (והביא שם בשם הגרמ"פ. וכן מוזכרת סברה זו באגרות משה או"ח ח"ה כה, ד). ויסוד הדבר נמצא כתוב בחדושי הריטב"א כאן. וע' ברכת מרדכי ח"א לא; בירור הלכה סוכה ד).

(כתב בשו"ת שבט הלוי ח"א קכה): מפשטות קושית הראשונים נראה שנקטו כהנחה פשוטה שבית שאין בתוכו עשרה וקריו משלימו לעשרה, אין תוכו כרשות היחיד מדאורייתא, כי אם ננקוט (כמו שצדד בבאר הלכה שמה, טו) שמהתורה הוא רשות היחיד וחכמים הם שגזרו שלא לטלטל בו, מאי קושיא, שמא כאן הקלו יותר שאפילו החקק מרוחק מהמחיצות מועיל, כי באמת הבית הוא רה"י, אבל בסוכה שודאי היא פסולה מדאורייתא כשאין בתוכה עשרה, לא הקלו — אלא משמע מהשוואת הראשונים, שגם בשבת הנידון הוא על דין תורה.

ולכאורה נראה לדחות הראיה מכאן, כי אם מן התורה נחשב שיש כאן מחיצות עשרה (משום הצטרפות עובי התקרה), גם בסוכה אין חסרון משום 'דפנות', וזה שהיא פסולה מדאורייתא אינו אלא משום 'דירה סרוחה' (כפ"ק דסוכה), ולענין דירה סרוחה אין שום חסרון במה שהחקק מרוחק מן הדפנות, שהרי במקום החקק אינה דירה סרוחה כלל, והלא הלכה היא להכשיר גם כשהדפנות מרוחקות משום 'דופן עקומה', ורק משום שחסר בשם 'דופן' אין לומר כאן 'דופן עקומה', כמבואר בסוכה ד, הלכך אם לענין שבת די מהתורה במחיצה כזו, גם הסוכה היתה צריכה להיות כשרה. וזהו שהקשו הראשונים.

אמנם בשבט הלוי שם כתב עוד 'הוכחה מוחלטת' מדברי התוס' להלן ח. שמהתורה תוך הבית אינו כרה"י. וכן הוכיח החזו"א (סה, טז) מהתוס' ד"ה והלכה).

'אלא לאו שמע מינה בכותל דלית ביה חור' — ואם תאמר, יעמיד בכותל שיש בו חור וכגון שאין בעובי הכותל ארבעה טפחים, שאין שייך בו לחקוק ולהשלים. יש לומר, רוב כתלים עוביים ארבעה (חדושי הר"ן). וכ"כ בספר חדש האביב. וראה גם רש"י ותוס' להלן ט. סתם עובי החומה אינו פחות מד'.

דף ח

'אלא הכא באילן העומד ברשות היחיד ונופו נוטה לרשות הרבים...' — ונקט 'על גבי זיו כל שהו' כי אם הוא רחב ארבעה והוא גבוה למעלה מעשרה טפחים, לא היו חכמים חולקים מפני שהוא מהוה רשות היחיד — לדעת רבי יוסי בר' יהודה (ה). שאמר נעץ קנה ובראשו טרסקל, דינו כרשות היחיד. (רשב"א — בתוס' ד: ד"ה באילן). או בדרך זו: אילו נקט 'זיו' סתם היינו אומרים טעמו של רבי אינו משום 'שדי נופו בתר עיקרו' אלא מפני שסבר כר' יוסי בר' יהודה. (ר"י בתוס' שם).

'זרק כוורת לרשות הרבים, גבוהה ו' ואינה רחבה ו' — חייב. רחבה ו' — פטור' — שני טעמים נאמרו בדין זה; רש"י פרש שאין חייבים משום הוצאה אלא על זריקת חפצים, לא על זריקת רשויות, ולכך פטור על הכוורת הרחבה ששה, מפני שהיא מהוה רשות לעצמה. אבל אינה רחבה ו', הגם שהיא 'כרמלית' — פרש רש"י — אין כרמלית 'רשות' לעצמה מן התורה, הלכך חייבים על זריקתה. ואולם הרי"ף והרמב"ם והתוס' מפרשים טעם הפטור, לפי שהכוורת מיד עם הנחתה נעשית רשות היחיד, נמצא שזרק מרשות היחיד לרשות היחיד.

ויש לשאול לפי טעם זה, גם בשאינה רחבה ששה ייפטר משום שהוא כמניח בכרמלית, והרי גם

ד. העושה מלאכה בשבת בזדון — דינו בכרת. בעדים ובהתראה — בסקילה. ומסר רב ממגילת סתרים שכתוב בה בשם איסי בן יהודה, שעל מלאכה אחת מן המלאכות אין חיוב סקילה. ואנו מסופקים איזוהי. ואולם מלאכת הוצאה אינה בכלל הספק, כפי ששנינו בברייתא שיש עליה סקילה. [וכן יש דעה שמעביר ד"א ברשות הרבים אינו בכלל הספק. וי"א תולש וי"א מעמר. עפ"י גמרא צו:]. ויש דעה החולקת על איסי (עתוס). וכן מדברי הרמב"ם דייקו האחרונים שפסק דלא כאיסי. העושה בשוגג — חייב חטאת.

— בכל ט"ל המלאכות, שלא פטר איסי באחת אלא מסקילה (רש"י ותוס'. וגם כרת חייב בכולן, שאל"כ לא היה חייב חטאת. וכמוש"כ הרמב"ן הרשב"א והריטב"א. ומדברי ר"ח (צו:): מבואר שלדברי איסי יש מלאכה אחת שאין בה חיוב חטאת. (וע' גם בהגהות מלא הרועים כאן). ויש מי שכתב שאין 'חילוק מלאכות' כשעושה מלאכה אחת עם מלאכות אחרות, והשוגג בכולן בהעלם אחד — חייב ל"ח חטאות (רא"מ הורב"ק). [לדעת רבי יוסי (ע). הבערה ללא יצאת, ואין בה מיתה ולא חטאת].

דף ז

- ז. מה דינם של המקומות דלהלן לענין הגדרת רשויות שבת?
 - א. קרן זוית הסמוכה לרשות הרבים.
 - ב. השטח שבין העמודים שברה"ר, והאצטבאות שלפני העמודים.
 - ג. הפצים המונחים ברה"ר (ובשאר רשויות), או שאר דברים שבני אדם נמנעים מלדרוס או להשתמש עליהם.
 - ד. מקום שהוא גבוה מעשרה טפחים מקרקע הרשות.
 - ה. בית שאין בתוכו גובה עשרה וקריו משלימו לעשרה.
 - ו. חורי רשות היחיד.
 - ז. חורי רשות הרבים; חורים בכותל שברה"ר, שנמצאים למעלה מעשרה טפחים; (חורי כרמלית).
- א. קרן זוית הסמוכה לרה"ר, (כגון שביתו מוכנס פנימה מרה"ר, והניח מקרקעו לבני רשות הרבים, או בית שזויתו האחת בולטת ומעכבת את בני רה"ר מליכנס בוית האחרת. רש"י. וע' חו"א קו, ט) — אמר רבי יוחנן: דינה ככרמלית, אע"פ שלעתים נדחקים רבים ונכנסים לשם — אין תשמישה נוחה. (ואפילו לר' אליעזר הסובר צדי רה"ר כרה"ר דמו, (ואולי אף כשיש להם חיפופים) — התשמיש בקרן-זוית פחות נוח. עפ"י תוס').

ב. מקום בין העמודים (— המיועדים לתליית סחורה, ברחבת העיר) — לרבי יוחנן דינו ככרמלית, לפי שתשמיש אותו מקום אינו נוח, (כי העמודים אינם עומדים זה כנגד זה. עפ"י רש"י; תוס' עירובין ו:), ולר' זירא בשם רב יהודה, דינו כרשות הרבים. (ואע"פ שאין בין עמוד לעמוד ט"ז אמה — הואיל והרבים בוקעים שם, וחוצה להם יש ט"ז אמה. תוס').

הרי"ף (לגרסתנו) פסק כרבי יוחנן. וכן דעת הרשב"א הרא"ש רבנו ירוחם והטור ורוב הפוסקים' (כ"כ המאירי וכ"ה במשנ"ב), שהרי הלכה כריו"ח כנגד רב ושמואל וכל שכן כנגד רב יהודה תלמידים. אבל דעת הרמב"ם שבין העמודים דינו כרה"ר. וכן משמע בשלחן ערוך (שמה, יד).

אצטבאות שלפני העמודים לדעת הכל הן כרמלית, שאין תשמיש האצטבא נוח לרבים כבין העמודים. ל"א: אין הרבים דורסים עליה כבין העמודים. (הרשב"א צידד שאפילו אין האיצטבא גבוהה שלשה טפחים מהקרקע דינה ככרמלית, מפני שהיא לפני העמודים ואינה נוחה להידרס).

ג. לבנה זקופה ברה"ר, אם היא גבוהה ג' טפחים — אינה בטלה לרה"ר, והזורק על גבה פטור. [אם היא רחבה ארבעה — הרי זו כרמלית. ואם לאו — מקום פטור, שאין כרמלית פחותה מארבעה]. זרק וטח בפניה בתוך י' טפחים מהקרקע — חייב כזורק לרה"ר.

מיני קוצים שברה"ר — לאביי ורבא, אפילו אינם גבוהים ג' טפחים — אינם נדונים כרה"ר, והעוקר או מניח שם — פטור. ואילו חייא בר רב (גרסת הרי"ף: רב חייא בר אשי) חולק, אבל צואה שאנשים נמנעים מלדרוס עליה — אינה כרה"ר. ורב אשי אמר: אפילו צואה בטלה לרה"ר.

א. כתב הרשב"א: רק דברים כגון קוצים, העשויים לזרוק שם, אבל כלים וכדומה, דברים שאינם עשויים להתעכב ברה"ר — אינם חולקים רשות לעצמם אלא בטלים לגבי הרשות. ובספר 'חדש האביב' כתב מסברה להפך, שככר או ספר המונחים ברה"ר אפילו רב אשי מודה שפטור. ונראה שדבריו ייתכנו רק לשיטות הראשונים שכלים רחבים על ארבעה נידונים ככרמלית או כמקום פטור ולא כרה"ר.

ב. הפוסקים פסקו הלכה כרב אשי, שכל דבר שאינו גבוה שלשה, אפילו הרבים נמנעים מלדרוס עליו — בטל לרשות הרבים. ואולם התור"ד כתב שהלכה שצואה אינה בטלה, שהרי אביי ורבא ור' חייא בר רב מסכימים לדבר, והלכה כמותם כנגד היחיד. (וגרס' רב מנשיא' במקום 'רב אשי').

ג. מקום בכרמלית המוגבה ג' טפחים עד י' ואין בו רוחב ד' — לדעת רש"י (וכ"מ בריטב"א) הרי זה מקום פטור, כמו אילו היה מונח ברשות הרבים, אבל דעת הרמב"ם הר"ן ועוד פוסקים (ע' בית יוסף ורמ"א שמה, יט) שדינו ככרמלית, 'מצא מין את מינו וניעור'. וברשות היחיד — כל דבר שנמצא שם, גבוה או נמוך רחב או צר — דינו כרשות היחיד. (פוסקים). ע' פרטים נוספים להלן ח.

ד. החלל שלמעלה מעשרה פעמים נידון כרשות שלמטה ופעמים כמקום פטור; — רשות היחיד בוקעת ועולה עד לרקיע ולעולם נשארת רשות היחיד.

יש אומרים שזה דוקא במקום גדור במחיצות אבל כגון עמוד גבוה י' — אין אורו רשות היחיד (ערמב"ן ורשב"א להלן צט).

אבל ברשות הרבים — מקום פטור הוא. (ואם זה משטח אופקי ורחב ארבעה — הרי זה רה"י, שהרי הוא מוגבה י' טפחים. ואם אינו רחב ארבעה — מקום פטור. ואם הוא משטח זקוף — לעולם הוא מקום פטור למעלה מ'י'. עפ"י רש"י.)

הכרמלית, נתנו בה קולת רשות הרבים, שלמעלה מ'י' מקום פטור הוא. (ואם הוא 'מקום המסויים' (=) משטח אופקי שמתמשים על גביו), אם הוא רחב ד' — הרי הוא רשות היחיד. ואם לאו — מקום פטור.)

ה. בית שאין תוכו עשרה טפחים וקריו משלימו לעשרה — אסור לטלטל בתוכו ארבע אמות, כדין הכרמלית, שהרי אין שם חלל מוקף מחיצת עשרה. גג הבית — הריהו רשות היחיד, שהרי גבוה עשרה.

א. בבאור הלכה (שמה, טו) נסתפק שמא מן התורה תוך הבית הינו רשות היחיד גמורה והזורק לתוכו מרה"ר חייב. [ולכך לא אמרו בגמרא בקיצור 'תוכו כרמלית']. ואולם החזון-איש (סה, יז) כתב להוכיח מדברי התוס' שכל שאין חלל עשרה הריהו מקום פטור מהתורה. וכן כתב בשו"ת שבט הלוי ח"א קכה, והוכיח זאת מדברי התוס' בשני מקומות.
ב. יש מי שכתב שאם נכנסים אל בית זה דרך הגג — דינו כחורי רשות היחיד ומותר לטלטל בכולו. עפ"י 'חדש האביב'.

חקק בקרקעיתו ארבעה טפחים על ארבעה והשלימו לגובה עשרה — הרי כולו רה"י, גם השטח שסביבות החקק, לפי שסביבות החקק נידונים כחורי רה"י שדינם כרה"י.
ואפילו היה החקק מרוחק מן המחיצות הרבה. תוס'. ומבואר בכמה ראשונים שאם אין במחיצות הבית החיצונות עשרה טפחים, אין מצרפים החקק להשלים לגובה עשרה אלא אם היה סמוך למחיצות פחות משלשה טפחים (עפ"י תו"י, רמב"ן ורא"ש).

ו. חורי רשות היחיד כרשות היחיד דמו.

נחלקו הדעות בחורים המפולשים לעבר השני שהוא רשות הרבים, האם דינם כחורי רשות היחיד, או שמא כיון שהרבים משתמשים באותם חורים, אין דינם כחורי רה"י (מובא במשנ"ב שמה סק"י. ובריטב"א כאן יש לדייק שאין דינם כחורי רה"י).

ז. חורי רשות הרבים — אביי אומר: כרה"ר הם, [ואינם דומים לקרן זוית הסמוכה לרה"ר, כי תשמיש החורים נוח יותר לבני רה"ר]. רבא אומר: לאו כרה"ר דמו.

היו רחבים ד' — הריהם כרמלית. ואם לאו — מקום פטור. וכן הלכה. רי"ף וש"פ. ואין אומרים 'חוקקין להשלים' לעשותו כרמלית. ע' 'חדושי הר"ן'. חורי רה"ר בתוך שלשה טפחים לקרקע — כתב הרשב"א שדינם כקרקע רה"ר.

חורים שלמעלה מעשרה, הפונים לרה"ר — אם הם רחבים ארבעה, דינם כרשות היחיד. ואם לאו — באנו למחלוקת רבי מאיר וחכמים האם חוקקים להשלים (כמובן רק כשהכותל רחב ארבעה), להחשיב החור כיש בו חלל ארבעה אם לאו.

א. התוס' כתבו שחורים קטנים אין חוקקים להשלים, וכאן מדובר בחורים מפולשים שיש בהם ארבעה מצדו האחר של הכותל, ברה"י, ולכך דינם כרה"י, ואילו בצד רה"ר אין בהם ד', ולר' מאיר חוקקים להשלים להחשיב מקום הנחה ארבעה על ארבעה. וכעיי"ו בריטב"א. ויש אומרים שדי בחור הרחב טפה, שיש בו שיעור אהל לטומאה (מובא בריטב"א).

ב. הרשב"א (ק). הביא מרב האי גאון שהמחלוקת אמורה רק בחור גבוה עשרה בצמצום אבל למעלה מזה פטור, שממקום פטור הוא בא. והקשה על כך.

ג. חורי כרמלית — אינם ככרמלית אלא נידונים כרשות נפרדת, הכל לפי גבהם ורחבם (או"ח שמה, יז).

דפים ז — ח

ח. זרק חפץ ונח על גופו של אילן — מה דינו?